کد خبر: ۲۸۳۶۳۵
یکشنبه ۲۰ تیر ۱۴۰۰ ۱۵:۵۱

# کارایی اقتصادی استان‌های کشور در بخش فرهنگ

این پژوهش در سال ۱۳۹۱ توسط اسماعیل شاه‌طهماسبی، تحت نظارت گروه اقتصاد فرهنگ شورا عالی انقلاب فرهنگی و به سفارش دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی انجام پذیرفته است. در این پروژه حسین صادقی سقدل مشاور کارفرما بوده است.

مهم‌ترین یافته‌ها و نکات قابل‌توجه این پژوهش عبارت‌اند از:

- این پژوهش برای سنجش کارایی اقتصادی استان‌ها در بخش فرهنگ شاخص‌هایی همانند بازدیدکنندگان نمایشگاه‌ها، هزینه‌های مذهبی خانوار، میزان موقوفات، تعداد مراجعه‌کنندگان کتابخانه‌ها و میزان تولید برنامه‌های صداوسیما را به کار گرفته است. (صفحه ۱۱۹)

- بر اساس نتایج این پژوهش در برنامه سوم استان‌های تهران، قم و کرمان در صدر مقدار کارایی قرار دارند که تهران با دارا بودن رقم ۷۲۹ با اختلاف بالایی در صدر قرار دارد. تعداد استان‌های کارا (ارقام بالای ۱۰۰) در پنج‌ساله این برنامه ۱۸ استان می‌باشد. در انتهای جدول نیز استان‌های گیلان، کردستان و فارس قرار دارند. اختلاف بیشترین و کمترین مقدار کارایی ۶۶۰ است. (صفحه ۱۲۴) در طول برنامه سوم توسعه پس از سه استان اول که معرفی گردید، به ترتیب ۱۵ استان اردبیل، قزوین، سمنان، یزد، سیستان و بلوچستان، مازندران، خراسان، بوشهر، کرمانشاه، ایلام، زنجان، چهارمحال و بختیاری، آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی و کهکیلویه و بویراحمد جز استان‌های کارا بودند. استان‌های دیگر نیز خوزستان، گلستان، اصفهان، مرکزی، هرمزگان، لرستان، همدان گیلان، کردستان و فارس بودند که به ترتیب در رتبه‌های بعدی قرار داشته و البته در دسته استان‌های ناکارآمد قرار می‌گیرند. (صفحه ۱۲۲ و ۱۲۳)

- در سه سال ابتدایی برنامه چهارم همچنان تهران با اختلاف در صدر جدول کارایی قرار دارد. تعداد استان‌های کارا در ۳ ساله این برنامه ۱۵ استان می‌باشد. نکته قابل‌تأمل در این سال‌ها، تغییرات عمده بسیاری از استان‌ها است. در بین ده استان‌های اول کارا در سال‌های برنامه سوم فقط یزد دارای رشد رقم کارایی و بهتر شدن رتبه کارایی می‌باشد. در این برنامه بیشترین کاهش مربوط به کرمان، قم و سیستان و بلوچستان است. در طول سه سال اول برنامه چهارم توسعه استان‌های سیستان، مازندران، بوشهر، کرمانشاه، زنجان و آذربایجان غربی ازجمله استان‌های با کارایی کامل برنامه سوم هستند که با کاهش مقدار کارایی در این مدت در بین استان‌های غیرکارا قرارگرفته‌اند و این نشان از کاهش کارکرد این استان‌ها در شاخص‌های در نظر گرفته‌شده نسبت به استان‌های دیگر دارد. (صفحه ۱۲۴)

- در مورد افزایش مقدار کارآمدی و بهتر شدن رتبه کارایی در برنامه چهارم، بیشترین افزایش مقدار کارایی مرتبط با آذربایجان شرقی، چهارمحال بختیاری، هرمزگان و لرستان است. در بین استان‌های ناکارای برنامه سوم که در این برنامه با افزایش کارایی مواجه بودند و کارایی کامل خود را به دست آورده‌اند می‌توان به استان‌های هرمزگان و لرستان اشاره کرد. البته نباید از حضور استان‌های خراسان شمالی و جنوبی در بین استان‌های کارا به‌راحتی گذشت که این مسئله نمایانگر این است که استان خراسان کارایی کامل خود در برنامه سوم را مرهون نسبت‌های مناسب این دو استان در این سال‌ها است که بعد از تقسیم شدن آنها به‌صورت ناکارا در رتبه هفدهم قرار می‌گیرد. (صفحه

۱۲۵)

- درمجموع دیده می‌شود که در سه‌ساله اول برنامه چهارم فاصله بین حداقل و حداکثر کارایی بسیار اندک کم شده است، بخصوص که مقدار حداقل کارایی از ۷۰ به ۴۵ رسیده است و بسیاری از استان‌های کارا، ناکارا شده‌اند که نشان از تغییرات و تحولات بسیار در این سال‌ها در بین استان‌ها دارد. (صفحه ۱۲۵)

- ترتیب استان‌های کارا در طول سه سال اول برنامه چهارم توسعه به‌قرار زیر است:

تهران، خراسان جنوبی، آذربایجان شرقی، چهارمحال و بختیاری، یزد، قم، خراسان شمالی، قزوین، اردبیل و هرمزگان، ایلام، سمنان، لرستان، کهکیلویه و بویراحمد و درنهایت کرمان. (صفحه ۱۲۲ و ۱۲۳)

- ترتیب استان‌های ناکارا در طول سه سال اول برنامه چهارم توسعه به‌قرار زیر است:

گلستان، خراسان رضوی، آذربایجان غربی، اصفهان، کرمانشاه، سیستان و بلوچستان، زنجان، مازندران، مرکزی، فارس، بوشهر، همدان کردستان، خوزستان و درنهایت گیلان. (صفحه ۱۲۲ و ۱۲۳)

-این پژوهش درنهایت و با توجه به شاخص‌ها و حساسیت استان‌ها به هرکدام از شاخص‌ها سعی کرده نقاط تجربه پذیر برای استان‌های ناکارا برای رسیدن به سطح کارا، معرفی نماید. این کار توسط نرم‌افزار DEA Master ۱ انجام شده است. خروجی این تحلیل معرفی استان‌های مرجع برای استان‌های ناکارا است. بر این اساس آذربایجان شرقی و یزد به‌عنوان مرجع برای استان اصفهان، چهارمحال بختیاری و قم به‌عنوان مرجع برای استان کرمانشاه، آذربایجان شرقی و یزد به‌عنوان مرجع برای استان فارس، قزوین و زنجان به‌عنوان مرجع برای استان مرکزی، چهارمحال بختیاری، لرستان به‌عنوان مرجع برای استان خوزستان، چهارمحال بختیاری و آذربایجان شرقی به‌عنوان مرجع برای استان گیلان و درنهایت قزوین و یزد به‌عنوان مرجع برای استان کردستان معرفی‌شده‌اند. (صفحه ۱۳۹ و ۱۴۰)